

ԹՐԱՆՍՓԱՐԵՆՍԻ ԻՆԹԵՐՆԵՇՆԸ
հակակոռուպցիոն կենտրոն

**ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱԳԻ
ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԻ ԱՄՓՈՓԱԳԻՐ**

ԵՐԵՎԱՆ 2013

Սույն ծրագիրն իրականացվել է Բաց հասարակության հիմնադրամներ-
Բուդապեշտի մարդու իրավունքների նախաձեռնության ծրագրի և Բաց
հասարակության հիմնադրամներ-Հայաստանի աջակցությամբ

Ծրագրի աշխատակազմ

Վարուժան Հոկտանյան
Ղեկավար

Արտակ Մանուկյան
Գնումների գծով փորձագետ

Վախթանգ Սիրադեղյան
Խմբագիր

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն
Հայաստան, Երևան 0025, Այգեստան 9-րդ փողոց, տուն 6
Հեռ.՝ +374-10-569910, 553069
Ֆաքս՝ +374-10-571399
Էլ. փոստ՝ info@transparency.am
www.transparency.am

ԱՄՓՈՓԱԳԻՐ

Արդար և թափանցիկ պետական գնումների համակարգը կարևորագույն դերակատարում ունի գլոբալ և տարածաշրջանային համաձայնագրերում և հանդիսանում են այն անհրաժեշտ անկյունաքարը, որը բերում է ՕՈԻՆ-ի ավելացմանը: Հասկանալով պետական գնումների կարևորությունը ՀՀ տնտեսության համար, անհրաժեշտ է քննարկել համակարգի արդյունավետությունը: Այս ուսումնասիրությունը նպատակ է հետապնդում որոշակիորեն լրացնել այդ բացը:

Իրականացված ուսումնասիրությունները և հարցումները մատնանշում են, որ ՀՀ գնումների շուկայում առկա են հետևյալ մարտահրավերները.

- Ժամանակին և ճշգրիտ տեղեկատվությունների ստացման հետ կապված դժվարություններ,
- Գնահատման չափանիշների մասով առկա դժվարություններ,
- Մրցույթների ապակենտրոնացումը մեծացրել է ծախսերը և անարդյունավետությունը, նվազեցրել թափանցիկությունը,
- Հաղթող մասնակիցների ընտրությունը միշտ չէ, որ իրականացվում է արդար սկզբունքներով,
- Առանց հայտարարությունը նախապես հրապարակելու բանակցային ընթացակարգերի գերակայություն
- Բողոքների հետ կապված ընթացակարգերը կատարյալ չեն/Առկա է ցածր վստահություն համակարգի նկատմամբ:

2007թ. սկսած ԹԻՀԿ ներկայացրել է մի շարք առաջարկություններ, որոնք նպատակ են հետապնդել բարելավել ՀՀ պետական գնումների համակարգը:

Այդ առաջարկությունները հիմնականում առնչվել են հետևյալ հիմնահարցերին.

- Բոլոր մասնակիցներին համար հավասար տեղեկատվություն ստացմանը,
- Գնման գործընթացներում արդար և թափանցիկ գնահատումների իրականացմանը,
- ՀՀ պետական գնումների օրենսդրական հենքերի հզորացմանը:

Հայաստանը անդամակցել է ԱՀԿ ԳՄՀ 2011թ սեպտեմբերի 15-ին՝ ընդունելով թափանցիկության, արդարության և խտրականության բացառման սկզբունքները: Այս սկզբունքների պրակտիկ կիրառության նպատակով 2011-2012թթ ԹԻՀԿ

իրականացրել է մոնիտորինգ, որի շրջանակներում ստացվել են մի շարք հարակից արդյունքներ և դիտարկումներ, որոնք էլ ներկայացված են սույն հոդվածում:

Մոնիտորինգն ընդգրկել է հետևյալ ուղղությունները.

- Օրենսդրության ուսումնասիրություն և ներկայացում,
- ԳԱԿ-ի գործառույթների ուսումնասիրություն,
- Գնումների պաշտոնական կայքում առկա տեղեկատվության ուսումնասիրություն և վերլուծություն,
- Տեխնիկական բնութագրիչների և գնումների պլանների ուսումնասիրություն:

Ստացված արդյունքներ և առաջարկություններ

A) Օրենսդրական բաղադրիչ

Նկատվել են որոշ օրենսդրական բացեր, մասնավորապես

1. 50 գնումների բազային միավորից բարձր ՀՀ տարածքից դուրս գնումները դեռևս կանոնակարգված չեն,
2. ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված չեն այն դեպքերը, երբ պայմանագրի կողմերից անկախ գործոնների ազդեցությամբ պայմանագրի լարող է փոփոխվել:
3. Վիճակագրական տեղեկությունների հրապարակման պարբերականությունը և ձևաչափերը սահմանված չեն:

B) ԳԱԿ-ի գործառույթների ուսումնասիրություն,

ԳԱԿ-ի որոշ պարտավորություններ բարելավման կարիք ունեն: Մասնավորապես

1. Ուսուցման բովանդակությունը և արդյունավետությունը,
2. Նախաորակավորված մասնակիցների ցանկի հրապարակումը,
3. Հաշվետվությունների բովանդակությունը կանոնակարգման կարիք ունի:

C) Գնումների պաշտոնական կայքի ուսումնասիրություն,

Գնումների պաշտոնական կայքի տեղեկատվությունը բարելավման կարիք ունի:

Մասնավորապես,

1. Ոչ ռեզիդենտների մասով տեղեկությունները հասանելի չեն այլ լեզուներով,
2. Չկա տեղեկատվություն հանրային կազմակերպությունների գնումների մասով

3. Գնումների պլանների և դրանց փոփոխությունների մասով կանոնակարգված չէ,

Դ) Գնումների պլանների և տեխնիկական բնութագրիչների ուսումնասիրություն Վերլուծությունը վկայում է, որ տեխնիկական բնութագրիչների սահմանման մասով դեռևս առկա են խնդիրներ: Այս դիտարկման համար հիմք են ծառայել

Ա) Հրավերներում կատարված փոփոխությունների թիվը,

Բ) Մասնակիցների կողմից առաջարկված գների միջև առկա նշանակալի շեղումները

Ուսումնասիրությունների արդյունքները նաև վկայում են, որ ՀՀ գնումների համակարգը դեռևս անարդյունավետ է: Նման պնդումը հենվում է հետևյալ փաստերի վրա.

- Կանոնակարգված չէ տեղեկատվության ներկայացման բովանդակությունը և ձևաչափերը,
- Էլեկտրոնային գնումների շուրջ 45% չի կայանում,
- Մրցույթների շուրջ 60% իրականացվում են առանց նախապես հայտարարություն հրապարակելու բանակցային ընթացակարգի միջոցով,
- Բողոքարկման համակարգը անարդյունավետ է, քանի որ ծնում է լրացուցիչ գործարքային ծախսեր,
- Շրջանակային համաձայնագրերի շուրջ 30% ունեն կոռուպցիոն ռիսկերի դրսևորման հավանականություն:

Բացի այդ իրականացվել է մրցույթների ռիսկ վերլուծություն, որի հիման վրա ուրվագծվել են որոշ կոռուպցիոն երևույթներ:

Այս ամենը հիմք են տալիս պնդելու, որ չնայած իրականացվող վերափոխումներին, պետական գնումների համակարգը դեռևս միջինից բարձր ռիսկային է: